

Необхідність податкового регулювання діяльності банків.

Євченко Наталія Григорівна

Українська академія банківської справи

Кризові явища в банківській сфері становлять особливу небезпеку для економіки в силу того, що вони зачіпають не тільки самі банки, але і їхніх клієнтів. Необхідно також враховувати, що найважливішою умовою економічного зростання є інвестиції в реальний сектор, що також неможливо без розвинутої банківської системи.

Забезпечення надійності функціонування банків, їхня здатність гарантувати своєчасність і швидкість платежів, розширення кредитування реального сектора економіки перетворюють питання державного регулювання діяльності банків на одне з найбільш актуальних теоретичних і практичних питань розвитку економіки України.

Оподаткування є одним із найважливіших та дієвих важелів державного регулювання. Податки являють собою сукупність фінансових взаємовідносин між членами суспільства і державою, мають властивість впливати на їх поведінку і в цілому на економічні процеси, що і дає можливість використовувати їх, регулюючи ринкову економіку. Суть податків, їх мета і функції визначаються економічним і політичним ладом суспільства, природою і завданням держави. Податкова політика відіграє важливе значення в ринковій економіці, тому що в залежності від розміру податкового тиску економіка або процвітає, або занепадає. Ефективність податкової політики знаходиться в прямій залежності від відповідності системи оподаткування економічній ситуації в країні. Необхідно враховувати, що основна функція податків - фіскальна, і регулювання економіки за допомогою податків здійснюється опосередковано, через вилучення частини прибутку.

Необхідно відзначити, що стосовно держави банки відіграють подвійну роль. Вони є платниками податків і на загальних засадах здійснюють платежі в бюджети всіх рівнів. І одночасно вони є посередниками між іншими платниками

податків і державою в частині проведення податкових платежів. Таким чином, можна сказати, що банки займають особливе місце в економіці країни, що автоматично призводить до необхідності особливого відношення до них з боку держави.

Необхідність державного регулювання банківської діяльності за допомогою податків зумовлена як особливостями функціонування банків, які спричинені специфікою їх діяльності, що потребує особливого підходу до їх оподаткування, так і роллю банківської системи в економіці країни. Основне завдання податкового впливу на діяльність банків на сучасному етапі полягає в переорієнтації вкладень банків у реальний сектор економіки, а не в спекулятивні інструменти банківської діяльності (міжбанківське кредитування, ринок цінних паперів, валютні цінності) з метою стимулювання економічних процесів у країні. З іншого боку, нестабільність у банківській сфері становить небезпеку для економіки. Тому, заходи що спрямовані на вдосконалення системи оподаткування банків, мають забезпечити підтримку стабільності банківської системи.

Основними методами податкового регулювання є: введення і скасування податків, зміна елементів податку (об'єкт оподаткування, податкова база, податковий період, податкова ставка, порядок нарахування податку, порядок і терміни сплати податку), надання або скасування пільг.

Для реалізації завдань податкового регулювання банківської діяльності необхідно науково обгрунтоване визначення величини податкового навантаження з метою забезпечення ефективності діяльності та підтримки стабільності банківського сектора економіки. У процесі регулювання податкове навантаження може змінюватися в залежності від ставки податку, облікової політики, порядку визначення витрат і формування фінансових результатів, методів розрахунку податку і його сплати. Конкретний інструмент повинен обиратися з урахуванням специфіки поставлених завдань, здійснюваних операцій, типу організаційно-правового оформлення банку тощо.

Визначення ролі податків в системі державного регулювання банківської діяльності дозволяє більш ґрунтовно розглянути можливості податкового

стимулювання економічного зростання, структурних змін економіки, ділової активності суб'єктів господарювання, тобто ступеня впливу податків на ті процеси, які можуть сприяти подальшому розвитку економіки. При цьому необхідно зазначити, що податки можуть ефективно виконувати роль регулятора лише за передбачуваної ситуації, а за умов, що склалися в Україні, податки повноцінно не виконують ні фіскальної, ні регулюючої функцій.

Євченко, Н.Г. Необхідність податкового регулювання банківської діяльності / Н.Г. Євченко // Фінансово-економічні проблеми розвитку регіонів України. Т.1 : матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції. – Дніпропетровськ : ДНУ ім. Олеся Гонсара, 2003. – С. 12–14.